

Nr 241.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning i anledning av sjukdom, som drabbat vissa elever vid tandläkarhögskolan i Stockholm.

(3:e avd.)

I propositionen nr 307 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 8 oktober 1948, föreslagit riksdagen medgiva, att i anledning av den tuberkulossjukdom, som drabbat 18 namngivna personer utbetalas ersättning med belopp, som skulle ha utgått därest lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar varit tillämplig å sjukdomsfallen, dock med vissa angivna begränsningar.

I skrivelse den 15 mars 1947 har *odontologiska föreningen* — en sammanlutning av studerandena vid tandläkarinstitutet (numera tandläkarhögskolan) i Stockholm — anfört följande. I april 1945 hade en grupp odontologie studerande som ett led i sin utbildning till tandläkare anmodats närvara vid en obduktion å S:t Eriks sjukhus. Vid obduktionen, som företogs av den ordinarie läraren i patologi för ifrågavarande årskurs, konstaterades, att liket var starkt tuberkulöst. Efter hand drabbades 13 av de 23 studerande, som deltog i obduktionen, av tuberkulös sjukdom.

Föreningen har återopat avskrifter av skrivelser från ifrågavarande föreningsmedlemmar eller deras föräldrar, varav framginge, att det stora flertalet av dem givit uttryck åt den bestämda uppfattningen att de insjuknade — icke minst på grund av frånvaron av erforderliga sanitära försiktighetsåtgärder — blivit smittade vid obduktionstillfället.

Föreningen har vidare angivit de insjuknades och deras föräldrars direkta utgifter i samband med tbc-sjukdomen till sammanlagt 13 549 kronor och uppskattat den sammanlagda ekonomiska förlusten för ifrågavarande studerande till 65 516 kronor.

Den ekonomiska gottgörelse, som de smittade studerandena åtnjutit, begränsar sig, anför föreningen, till befrielse från terminsavgifter till tandläkarinstitutet och föreningen för höstterminen 1946. Därutöver komme en del inom studentkåren insamlade medel att fördelas bland de insjuknade.

Föreningen har hemställt, att medel måtte ställas till förfogande motsvarande *dels* de smittades direkta utgifter i samband med sjukdomen, sammanlagt 13 549 kronor, *dels ock* en med halva beloppet — 100 kronor per elev — reducerad avgift till tandläkarinstitutet för vårterminen 1947.

I skrivelse den 11 mars 1948 har odontologiska föreningen hemställt, att förenämnda ersättningsbelopp måtte ökas med 9 566 kronor, utgörande kost-

nader, som en av de insjuknade anmält utöver de i föreningens tidigare skrivelse medräknade beloppen.

Över föreningens framställningar ha *yttranden* avgivits av universitetskanslersämbetet efter hörande av tandläkarinstitutets lärarråd (kollegienämnd) och karolinska institutets lärarkollegium ävensom av riksförsäkringsanstalten och medicinalstyrelsen.

Riksförsäkringsanstalten har anfört följande.

Därest yrkessjukdomsförsäkringslagen (olycksfallsförsäkringslagen) varit tillämplig i förevarande fall, skulle ha utgivits ersättning för kostnader för erforderlig läkarvård och läkemedel m. m., sjukpenning samt i fall, där efter tiden för sjukpenning utgivande bestående nedsättning av arbetsförmågan med minst en tiondel förelagat, livränta. Storleken av den ersättning, som skulle utgått, kan icke bestämmas utan att omfattande utredning verkställas. Vad ersättning för läkarvård m. m. beträffar vill anstalten anmärka, att i handlingarna angiven kostnad härför icke synes i sin helhet kunna anses som erforderlig. Sjukpenning och livränta skulle ha beräknats efter en årlig arbetsförtjänst av 3 900 kronor. Vid sådant förhållande skulle vid förlust av arbetsförmågan sjukpenning ha utgivits med 7 kronor för dag, dock under tid för vård å sjukhus med visst avdrag enligt bestämmelse i 10 § i olycksfallsförsäkringslagen, och vid nedsatt arbetsförmåga det lägre belopp, som svarat mot nedsättningen, samt livränta vid förlust av arbetsförmågan med 2 600 kronor för år och vid nedsatt arbetsförmåga med det lägre belopp, som svarat mot nedsättningen. Vid dödsfall skulle ha utgivits begravningshjälp med 390 kronor samt till efterlevande änka eller änkling och till barn, som icke uppnått sexton års ålder, livräntor med 975 kronor respektive 650 kronor för år, varjämte för det fall att elev, som avlidit, efterlämnat föräldrar, som för sitt uppehälle varit av den avlidnes arbete väsentligen beroende, livränta med belopp, motsvarande det av den avlidne bekomna understödet, dock högst 975 kronor, skulle ha ifrågakommit.

Därest åtgärder vidtagas för ersättnings tillerkännande till ifrågavarande elever, torde böra föreskrivas, att från sådan ersättning avdrag skall göras med belopp, motsvarande den ersättning, som utgått eller kan komma att utgå från erkänd sjuk-kassa, samt, för det fall folkpension skulle beviljats, med belopp motsvarande det, varmed pensionen skulle minskats, om ersättningen faktiskt utgått vid tiden för pensionens beviljande.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Frågan om tuberkulosen bör betraktas som en yrkessjukdom för sjukvårdspersonal och vissa jämförbara grupper anställda har tidigare prövats av statsmakterna. Då säkra grunder för en bedömning av sambandet mellan dessa gruppers yrkesarbete och sjukdomen tills vidare saknas, har emellertid tuberkulosen icke upptagits bland yrkessjukdomarna. En undersökning, som avser att belysa huruvida dylikt samband föreligger, har sedan någon tid bedrivits av riksförsäkringsanstalten och medicinalstyrelsen men kan ännu icke anses vara slutförd. Innan dess resultat föreligger, är jag icke beredd föreslå, att frågan upptages till förnyad prövning.

I förevarande ärende synas mig emellertid omständigheter ha förekommit, som motivera att frågan om ersättning prövas i särskild ordning.

Handlingarna i ärendet utvisa, att av den årskurs omfattande cirka 120 studerande, vilken började sina studier vid tandläkarinstitutet hösten 1944, sammanlagt 18 personer under de två följande åren insjuknade i tuberkulos. Två av dessa ha sedermera avlidit. Av de insjuknade hade 11 som ett led i

sin utbildning den 24 april 1945 närvarit vid obduktionen av kroppen efter en i tuberkulos avliden person. Den medicinska utredningen ger vid handen, att någon säker kunskap icke kan vinnas rörande ursprunget till ifrågavarande tuberkulosepidemi. Utredningen synes dock visa, att det är sannolikt att vissa av de insjuknade smittats vid ifrågavarande obduktion. Det synes icke kunna uteslutas, att insjuknandet beträffande samtliga har sitt ursprung — direkt eller indirekt — i smitta vid obduktionen. Med hänsyn till det anförda och även till det förhållandet att det här varit fråga om en påtaglig massinfektion med de psykologiska återverkningar, som en dylik har, finner jag mig böra tillstyrka, att viss ersättning av statsmedel utgår i anledning av sjukdomsfallen. Ersättning bör kunna utgå i samtliga ifrågavarande 18 fall, oavsett huruvida vederbörande avses i odontologiska föreningens framställningar och oavsett huruvida vederbörande deltagit i nämnda obduktion eller ej. Ersättningen bör bestämmas enligt de regler, som skulle ha tillämpats därest lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar varit tillämplig i förevarande fall, dock med de begränsningar som föreslagits av riks-försäkringsanstalten.

Utskottet. En utredning av frågan huruvida tuberkulosen bör upptagas bland yrkessjukdomarna pågår men är ännu icke slutförd. Ehuru denna fråga, som tidigare prövats av statsmakterna, ej nu kan upptagas till förnyad prövning har utskottet i likhet med departementschefen funnit, att särskilda omständigheter förekommit i det nu ifrågavarande ärendet, som motivera att frågan om ersättning upptages till bedömande i särskild ordning. På de skäl departementschefen anfört tillstyrker utskottet, att ersättning av statsmedel medges i anledning av samtliga berörda 18 sjukdomsfall.

Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot de föreslagna ersättningsgrunderna och får därför hemställa,

att riksdagen må medgiva att i anledning av den ifrågavarande tuberkulossjukdom, som drabbat studerandena Karl-Erik Axelsson, Inga Haraldsson, Per Olof Knutsson, Claes Annerstedt, Bengt Götharson, Anna-Britta Qvarnström, Bengt Gustafsson, Ulla Gerd Hartman, Dan Forssén, Eva Maria Estborn, Georg Eriksson, Britta Hedström, Torsten Franzén, Monica Gejrot, Börje Gullberg, Bure Engström, Arne Larsson och Barbro Larsson, av det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. utbetalas ersättning med belopp, som skulle ha utgått därest lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar varit tillämplig å sjukdomsfallen, dock med de begränsningar som angivits av riks-försäkringsanstalten.

Stockholm den 11 november 1948.

På statsutskottet vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Larsson, Karl Andersson, Andrén, Mannerskantz, Heiding, Gustaf Iwar Anderson, Berling, Johan Eric Ericson, Gustav Emil Andersson och fröken Osvald; samt

från andra kammaren: herrar Eriksson i Stockholm, Törnkvist, Svensson i Grönvik, Ward, Malmberg i Skövde, Bergström, Falla, Andersson i Malmö, Rubbestad, Wallentheim, Staxäng och Petterson i Degerfors.
